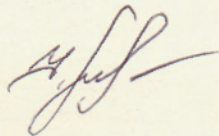

Авт
М.18

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ
УКРАЇНИ імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО»**

МАЛІНОВСЬКА ІРИНА МИКОЛАЇВНА

УДК 347.77/.78

**ОХОРОНА ПРАВ НА БАЗУ ДАНИХ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ
УКРАЇНИ**

12.00.03 – цивільне право і цивільний процес;
сімейне право; міжнародне приватне право

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

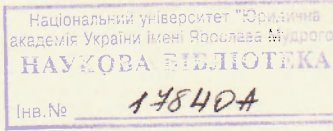

Дисертація є рукописом.

Робота виконана на кафедрі цивільного права №1 Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент **Яркіна Наталя Євгенівна**, Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», доцент кафедри цивільного права № 1.

Офіційні опоненти: доктор юридичних наук, професор **Кохановська Олена Велеоніівна**, Київський Національний університет імені Тараса Шевченка, професор кафедри цивільного права, член-кореспондент НАПрН України;

кандидат юридичних наук, **Бурлаков Сергій Юрійович**, Харківський Національний університет імені В. Н. Каразіна, доцент кафедри цивільно-правових дисциплін.

Захист відбудеться «27» листопада 2014 р. о 13 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 64.086.02 у Національному університеті «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» за адресою: 61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 70.

Автореферат розіслано «27» листопада 2014 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Ю. Є. Атаманова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах обсяг, сфера та способи застосування баз даних значно розширюються, що обумовлює загострення питань, пов'язаних з охороною прав їх правоволодільців. Вирішення цих проблем за чинним законодавством України можливе в рамках лише одного правового режиму, врегульованого Законом України «Про авторське право і суміжні права». Разом з тим з часу прийняття зазначеного закону правовідносини, пов'язані з базами даних, істотно змінилися. Зокрема, виникла велика кількість різновидів баз даних, що відрізняються призначенням, ступенем правової регламентації їх функціонування, суб'єктами створення, наявністю творчих складових, формою існування, режимом доступу. Розширилось і коло користувачів, які, отримуючи доступ до комп'ютерних баз даних, використовують їх не лише за прямим призначенням, але й створюють на їх основі інші бази для комерційного розповсюдження. Відповідно інститут авторського права має бути удосконалений з урахуванням сучасних потреб регулювання відносин щодо баз даних.

Окремої уваги заслуговують відносини стосовно баз даних, які не підпадають під авторсько-правову охорону і тому є предметом неконтрольованих запозичень та копіювань. Європейська практика запропонувала для них особливий правовий режим – «*sui generis*» – права особливого роду, регулювання яких здійснюється Директивою Європейського Парламенту та Ради Європи 96/9/ЄС «Про правовий захист баз даних» від 11 березня 1996 р. Імплементация її положень є перспективним напрямом удосконалення законодавства України, але у науковому середовищі відсутній єдиний погляд на юридичну природу прав «*sui generis*» та їх місце серед приватноправових інститутів.

Все це висуває наукові проблеми з виокремлення сутнісних ознак бази даних, як об'єкта правовідносин, проведення їх класифікації, окреслення особливостей правового режиму та судового захисту прав на базу даних.

Відносини у сфері інформаційних ресурсів, у тому числі щодо баз даних, були предметом досліджень: Г. О. Андрощука, Б. М. Асфандіарова, Ю. М. Батуріна, М. М. Богуславського, І. А. Близняця, В. М. Брижко, О. Ю. Бурова, С. Ю. Бурлакова, Е. П. Гаврилова, В. С. Дроб'язко, В. І. Єременко, В. І. Жукова, Ю. М. Капіци, В. О. Корнеєва, О. В. Кохановської, Л. Г. Кравця, С. Й. Литвина, Ю. Г. Матвєєва, А. М. Мінкова, І. А. Носової, Л. І. Подшибіхіна, О. П. Сергєєва, О. Є. Сичова, В. А. Сударікова, В. В. Черячукіна, Н. Є. Яркіної та інших науковців. Важливі наукові результати у питанні правової охорони баз даних належать українським вченим Г. О. Андрощуку, В. С. Дроб'язко, Ю. М. Капіці, С. Й. Литвину. Ними розглядалися окремі проблемні аспекти правової охорони прав створювачів баз даних, європейська практика регулювання прав

sui generis і пропонувалися різні підходи до їх регулювання законодавством України. Разом з тим постійний розвиток інформаційних технологій, зростаючі масштаби порушень щодо електронних об'єктів інтелектуальної власності обумовили потребу у нових дослідженнях та розробці уніфікованого підходу до регулювання цих відносин. Використовуючи позитивний попередній досвід юридичної науки, необхідно звернутися до нових проблемних питань у сфері використання баз даних, вдосконалити інститут авторського права, сформувавши єдину, науково обгрунтовану позицію щодо введення додаткового правового режиму sui generis, розробити практичні рекомендації для здійснення судового захисту прав на базу даних. Необхідність вирішення цих завдань актуалізує комплексне наукове дослідження питань сучасного та перспективного регулювання прав на базу даних.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана на кафедрі цивільного права № 1 Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого» в межах державної цільової комплексної програми «Проблеми ефективності правового регулювання цивільних відносин в Україні» (номер державної реєстрації 0106U002288).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційної роботи є розробка теоретичних і практичних питань правової охорони прав на базу даних та її особливостей, формування науково обгрунтованих та практично доцільних пропозицій, спрямованих на удосконалення законодавства у сфері авторського права.

Для досягнення поставленої мети в дисертації необхідно вирішити такі основні завдання:

- простежити становлення та розвиток правової охорони прав на базу даних на рівні міжнародного регулювання, національного законодавства розвинутих країн, дослідити наукові підходи в доктрині цивільного права;
- виявити тенденції сучасного правового регулювання відносин щодо неоригінальних баз даних та окреслити перспективи їх правової охорони законодавством України;
- визначити поняття бази даних, її сутнісні характеристики як об'єкта цивільних правовідносин;
- розробити класифікацію баз даних та визначити особливості правового режиму окремих її різновидів;
- виокремити і розкрити критерії охороноздатності бази даних;
- визначити коло суб'єктів прав на базу даних та підстави набуття ними прав інтелектуальної власності;
- встановити зміст та особливості реалізації авторських прав на базу даних;
- розкрити сутність прав sui generis, визначити їх правову природу та місце в системі прав інтелектуальної власності;

– виявити особливості судового захисту в спорах щодо авторських прав на базу даних;

– класифікувати порушення прав на базу даних та розробити рекомендації для ефективного відновлення порушених прав у судовому порядку;

– виявити прогалини в регулюванні відносин щодо баз даних та сформулювати пропозиції щодо його удосконалення.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у процесі створення баз даних, здійснення авторських, а також прав особливого роду (sui generis) щодо них, у захисті авторських прав у судовому порядку.

Предмет дослідження – охорона прав на базу даних у цивільному праві України.

Методи дослідження. В основу методології дослідження покладено комплексний підхід до аналізу цивільно-правової охорони баз даних, зумовлений специфікою теми дисертаційної роботи, поставлених завдань, що пов'язано з оперуванням у процесі їх вирішення загальнонауковими та спеціально-науковими методами. За допомогою діалектичного методу визначено поняття, критерії охороноздатності бази даних (підрозділ 1.2) та особливості суб'єктів авторських прав на базу даних (підрозділ 1.3). Історичний метод дав змогу виявити специфіку бази даних як об'єкта цивільно-правових відносин у вітчизняному законодавстві та нормативно-правових актах зарубіжних країн (підрозділ 1.1). Методи аналізу та синтезу застосовувалися з метою дослідження проблем змісту та реалізації авторських прав на базу даних (підрозділ 2.1). Формально-правовий та діалектичний методи застосовано при визначенні особливостей судового захисту баз даних (підрозділ 2.3). Застосування порівняльного методу дозволило дослідити особливості правового режиму неоригінальних баз даних у різних державах (підрозділ 2.2). Системний метод застосовано для визначення видів правопорушень авторських прав на базу даних (підрозділ 2.3). За допомогою методу документального аналізу положень відповідних нормативно-правових актів розроблено наукові рекомендації щодо удосконалення інституту авторського права в частині охорони прав на базу даних.

Науково-теоретичне підґрунтя дослідження становлять наукові праці фахівців у галузі інформатики, економічної теорії, загальної теорії держави і права, цивільного права, інших галузевих правових наук. Положення та висновки дисертації ґрунтуються на нормах Конституції України, чинних законодавчих та інших нормативно-правових актах, які визначають правові засади охорони авторських прав на базу даних. Емпіричну основу дослідження становлять акти законодавства, результати вивчення та практика вирішення спорів про захист авторських прав судами України та зарубіжних держав.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших комплексних досліджень теоретичних і

практичних проблем регулювання авторських та інших приватноправових відносин щодо баз даних, а також особливостей судового захисту авторських прав на ці об'єкти. У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень та висновків.

У дисертації *вперше*:

1) сформульована авторська дефініція розширеного, багатоаспектного поняття «база даних», яка відбиває всю сукупність її різноманітних ознак, як об'єкта цивільних відносин;

2) обґрунтована необхідність встановлення загальних та спеціальних авторсько-правових критеріїв охороноздатності баз даних; розкрито особливий зміст творчого критерію; запропоновано введення додаткового (спеціального) критерію якісної новизни, що має прояв або у а) новизні змісту, яка отримана творчим, розумовим відбором необхідних елементів (тобто формуванням нової сукупності) чи творчою обробкою існуючого матеріалу, або у б) якісно новій системі організації даних;

3) запропоновано визнання частини вмісту бази даних, що являє собою цілісний результат упорядкування, охороноздатним об'єктом, на який поширюються права упорядника первинної бази даних;

4) сформульовано розширене поняття «упорядник бази даних», до якого слід включати не лише автора, але й юридичну особу, яка організувала процес створення службової бази даних. Такий упорядник є первинним суб'єктом авторських прав на базу даних;

5) проведено розмежування понять автор, суб'єкт авторського права, виробник бази даних, розробник бази даних, володілець та розпорядник бази персональних даних: обґрунтовано, що термін «виробник бази даних» не відповідає розумінню творця в авторському праві; термін «розробник бази даних» слід застосовувати щодо учасників відносин, які за критерієм інвестиційних вкладень можуть бути визнані суб'єктами права *sui generis*; «володілець та (чи) розпорядник бази персональних даних» не належать до суб'єктів авторського права;

6) визначено, що з метою ефективного удосконалення захисту немайнових інтересів упорядника, пов'язаних з його професійною репутацією, необхідним є надання роботодавцеві – упоряднику немайнових прав щодо службової бази даних: права на недоторканність бази даних від дій, що порушують її цілісність, спотворюють, перекручують або порушують функціонування; а також права на ім'я (найменування) упорядника;

7) визначено правову природу права *sui generis* як різновиду права інтелектуальної власності, яке відмежовується від інших своєю своєрідністю, унікальністю, самостійністю, незалежністю; окреслена його спільна з іншими правами інтелектуальної власності ознака – встановлення монополії правоволодільца на використання інтелектуального продукту із можливістю протидіяти недозволеному використанню іншими особами, а також розкрито його вирізняльні, кваліфікуючі риси, на підставі чого визначено поняття в

об'єктивному та суб'єктивному значенні, зроблено висновок про його місце у системі цивільного права як самостійного інституту права інтелектуальної власності, регулювання якого має бути передбачено окремою главою книги 4 Цивільного кодексу України.

Удосконалено:

– перелік технологічних та функціональних ознак, що є визначальними для характеристики сутності та призначення бази даних як об'єкта будь-яких суспільних відносин. До таких належать: 1) структурована побудова, яка включає модель організації даних, вміст бази даних, систему управління для електронних баз даних; 2) взаємопов'язаність, уніфікованість та належність елементів бази даних до певної предметної галузі; 3) поетапний процес створення бази даних, який включає: проектування бази даних та формування її вмісту; 4) функціональне призначення бази даних, яким є систематизоване накопичення, збереження інформації та зручний пошук даних у відповідній предметній галузі;

– визначення поняття суб'єкта авторського права, передбаченого ч. 2 ст. 435 ЦК, яке має застосовуватися лише до особи, що набула виключне право на твори відповідно до договору або закону.;

– поняття відтворення твору шляхом доповнення його вказівкою на відтворення «будь-якими засобами», що відбиватиме технологічні можливості трансформації матеріальних носіїв;

– визначення поняття змісту права на публічну демонстрацію із пропозицією поширити його на базу даних.

Отримали подальшого розвитку:

– класифікація баз даних за різними критеріями: за характером елементів вмісту бази даних на а) бази, що включають у себе охоронювані об'єкти інтелектуальної власності, та б) бази даних, які не містять охоронюваних об'єктів; за наявністю творчого внеску у створення баз даних та відповідністю критерію якісної новизни на: а) оригінальні бази даних та б) неоригінальні бази даних; за характером та ступенем правової регламентації на: а) бази даних, що перебувають у сфері державного регулювання і контролю (імперативно визначені), та б) бази даних, що створюються за приватною ініціативою упорядника;

– узагальнення сучасних європейських тенденцій правового регулювання відносин щодо неоригінальних баз даних, обґрунтування гармонізації вітчизняного законодавства з положеннями Директиви ЄС «Про правовий захист баз даних» шляхом введення додаткового охоронно-правового режиму – sui generis;

– теоретичні положення про зміст немайнових та майнових авторських прав на базу даних, що розкривають специфіку реалізації упорядником окремих правомочностей (на ім'я упорядника, на збереження цілісності твору, на оприлюднення бази даних, на переробку та переклад, на включення бази даних до складених об'єктів, на імпорт примірників бази даних);

– практичні рекомендації щодо визначення належного суб'єкта захисту прав на базу даних, встановлення видів та наслідків порушення прав на базу даних, з'ясування обставин, що підлягають доведенню при розгляді спорів про захист авторських прав на базу даних.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що викладені в дисертації положення можуть бути використані:

– у науково-дослідній сфері – для подальшого розроблення теоретико-правових питань удосконалення правової охорони прав на базу даних;

– у нормотворчій діяльності – при внесенні змін до нормативно-правових актів, які регулюють відносини щодо створення та використання бази даних, а також з метою введення нового правового інституту – права особливого роду «*sui generis*»;

– у правозастосовній сфері – для практичної діяльності судових органів при розгляді спорів про захист авторських прав на базу даних;

– у навчальному процесі – під час підготовки підручників, навчальних посібників та проведення занять із дисциплін «Цивільне право України» «Право інтелектуальної власності», а також на курсах підвищення кваліфікації практичних працівників судових органів та Державної служби інтелектуальної власності.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення, висновки та їх аргументація, рекомендації практичного характеру по вдосконаленню цивільного законодавства, представлені в дисертаційній роботі, обговорювалися й були схвалені на засіданнях кафедри цивільного права №1 Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», а також були апробовані у виступах на науково-практичних конференціях: а) круглий стіл «Мова і сучасні тенденції юридичної науки очима молодих учених» (16 квітня 2009 р., м. Харків); б) четверті цивілістичні читання, присвячені пам'яті професора О. А. Підпригори «Інформаційні правовідносини та право інтелектуальної власності як інститути приватного права» (25 березня 2010 р., м. Київ); в) міжнародна науково-практична конференція «П'яті Прибузькі юридичні читання» (27-28 листопада 2009 р., м. Миколаїв); г) міжнародна науково-практична конференція, присвячена пам'яті професора О.А.Пушкіна «Проблеми цивільного права та процесу» (23 травня 2009 р., м. Харків); д) міжнародна науково-практична конференція, присвячена 90-річчю з дня народження доктора юрид. наук, проф. В. П. Маслова «Актуальні проблеми цивільного, житлового та сімейного законодавства» (16 березня 2012 р., м. Харків), е) науково-практична конференція «Сучасні проблеми цивілістики», присвячена пам'яті проф. Ч. Н. Азімова (21 грудня 2012 р., м. Харків).

Публікації. Основні висновки, теоретичні положення й рекомендації дисертаційного дослідження містяться в 12 публікаціях: з яких 5 статей опубліковані в наукових фахових виданнях України, 1 стаття у зарубіжному

виданні, тези 6 виступів на науково-практичних конференціях у наукових збірниках.

Структура дисертації. Дисертаційне дослідження складається із вступу, двох розділів, які містять шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг дисертації – 217 сторінок, із них основного тексту – 195 сторінок. Кількість використаних джерел – 197 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **Вступі** дисертації обґрунтовується актуальність проведеного дослідження, визначаються предмет, об'єкт, мета та завдання дослідження, викладені методологічна і теоретична основа роботи, положення, що характеризують її наукову новизну, розкривається теоретичне і практичне значення роботи та апробація результатів дослідження.

Розділ 1 «Поняття та загальна характеристика бази даних як об'єкта правової охорони» складається з трьох підрозділів, присвячених генезису правової охорони, етапам розвитку наукової думки стосовно баз даних, загальній характеристиці бази даних як об'єкта правової охорони та встановленню суб'єктів прав на цей об'єкт інтелектуальної власності.

У підрозділі 1.1 *«Генезис доктрини правової охорони бази даних»* розглядається історичний аспект становлення правової охорони баз даних та трансформації визначення бази даних як технічної, економічної і правової категорії. Встановлено, що інтенсивний розвиток баз даних розпочався з поширенням і ускладненням комп'ютерних технологій, тому сучасна база даних являє собою складний об'єкт, для якого характерні: 1) певна структура, яка включає форму організації даних, вміст бази даних та систему управління для електронних баз даних; 2) інформація, що становить вміст бази даних, належить до однієї предметної галузі, є взаємопов'язаною, уніфікованою і задовольняє певні інформаційні потреби; 3) поетапний процес створення, який включає проектування форми організації даних та формування вмісту бази даних.

З середини ХХ ст. правова охорона та наукові дослідження прав на базу даних зазнають трансформацій. Досягнення науково-технічного прогресу та потреби ринку інформаційних ресурсів обумовлюють пристосування різноманітних правових режимів під охорону прав укладачів баз даних. Втім, авторське право тривалий час залишається єдиним стабільним й уніфікованим механізмом охорони прав на базу даних, а тому авторсько-правова охорона цього об'єкта й досі найпоширеніша у національних законодавствах. Як додаткові до авторсько-правового регулювання пропонувалися такі інститути, як суміжні права, право на комерційну таємницю, захист від недобросовісної конкуренції, право особливого роду – «sui-generis». Останнє було закріплено у Директиві Європейського

Парламенту та Ради Європи 96/9/ЄС «Про правовий захист баз даних» і отримало підтримку у ряді країн європейського простору.

Підрозділ 1.2 «База даних як об'єкт цивільних відносин, її види, критерії охороноздатності у праві інтелектуальної власності» присвячено дослідженню теоретичних питань визначення поняття бази даних, критеріїв її охороноздатності, класифікації баз даних.

При дослідженні сутності понять «база даних» та «компіляція даних» доводиться, що база даних є універсальним терміном, який позначає самостійний об'єкт цивільного права у вигляді систематизованих матеріалів (творів, даних, інформації), які організовані за певними правилами в процесі творчого пошуку, систематизації і обробки. Термін «компіляція» не передбачає творчої обробки скомп'юнованого матеріалу, а в галузі інформатики позначає процес і не отожднюється з базою даних. Тому запропоновано в авторському праві виключити цей термін із застосування як синонімію до поняття «база даних».

Серед авторсько-правових критеріїв охороноздатності бази даних виокремлено загальні та спеціальні. До загальних критеріїв належать: 1) творчий характер процесу створення бази даних, який полягає у розумовому відборі інформації, її творчій обробці та адаптації, аналізі зв'язків між елементами, викремленні критеріїв для їх угруповання; розташуванні груп за певною системою, підборі пошукових засобів; 2) об'єктивна форма існування бази даних, яка досягається за допомогою фіксації на будь-якому носіїві. Спеціальним (додатковим) критерієм є якісна новизна, що має прояв: а) у новизні вмісту бази даних, яка досягається шляхом творчого відбору даних (формуванням нової сукупності) або творчою обробкою даних; та (або) б) у якісно новій системі організації даних. До спеціальних критеріїв також належить відсутність порушення авторських прав на твори, що входять до бази даних як складові частини.

Критерієм охороноздатності баз даних у праві *sui generis* є наявність значних інвестицій в збирання та упорядкування матеріалу. Він встановлюється з урахуванням: 1) характеру інвестицій (фінансові, організаційні, наукові ресурси; професійні знання та вміння; технічні та технологічні складові); 2) якісних показників значущості вкладень (абсолютно нова інформація, складні технології її обробки, нові методики систематизації даних, нові пошукові засоби); 3) кількісних ознак (тривалість, інтенсивність, багатоетапність, масштабність проведеної роботи, розмір фінансових ресурсів, кількість залучених фахівців).

З точки зору юридично значимих ознак бази даних класифіковано на види: за характером елементів вмісту бази даних на 1) бази даних, що включають у себе об'єкти інтелектуальної власності, та 2) бази даних, які не містять охоронюваних об'єктів; залежно від наявності творчого внеску у створення баз даних та відповідності критерію якісної новизни на 1) оригінальні та 2) неоригінальні; за характером та ступенем правової

регламентації на 1) бази даних, що перебувають у сфері державного регулювання і контролю (імперативно визначені), та 2) бази даних, що створюються за приватною ініціативою упорядника.

Наголошено, що віднесення неоригінальних баз даних до об'єктів інтелектуальної власності є дещо умовним (аналогічно фірмовим найменуванням, географічним зазначенням, торговельним маркам, фонограмам, відеограмам), в основі якого лежать обрані засоби правової охорони у вигляді майнових прав виключного характеру, які опосередковують економічний інтерес суб'єкта.

У підрозділі 1.3 «Суб'єкти прав на базу даних» розглядається коло суб'єктів прав на базу даних та підстави набуття ними відповідних прав.

Автором (упорядником) бази даних слід вважати особу, яка безпосередньо здійснювала розумову діяльність по відборі необхідних даних, обробці існуючого матеріалу або створенню якісно нової системи організації даних. При створенні баз даних можливі відносини співавторства. Допомога нетворчого характеру (фіксація даних за допомогою механічних, електронних пристроїв, обробка даних за допомогою комп'ютерних програм, редагування текстових файлів, фіксація баз даних на матеріальному носіїві) не створює співавторства.

Обґрунтовується можливість визнання юридичної особи, яка організувала процес створення бази даних, первинним володільцем авторських прав (упорядником) з відповідним покладенням на неї обов'язку сплатити авторам винагороду відповідно до їх творчого внеску.

Дослідження похідних підстав набуття авторських прав дозволило запропонувати внесення змін до законодавства і визначити «суб'єктів авторського права» як фізичних та юридичних осіб, які набули виключних прав на твори відповідно до договору або закону.

Від суб'єкта авторського права на базу даних слід відмежовувати таких учасників відносин, як «виробник бази даних», який здійснює виробничий процес по створенню готового виробу для його подальшого введення в господарський оборот; а також «розробник бази даних», що є інвестором і якому належать права *sui generis*.

Розділ 2 «Види прав інтелектуальної власності на бази даних, їх здійснення та захист» складається з трьох підрозділів, присвячених характеристиці підстав виникнення, особливостей реалізації авторських прав на базу даних, визначенню та змісту права *sui generis* (особливого роду), особливостям судового захисту прав на базу даних.

У підрозділі 2.1 «Зміст та реалізація авторських прав на базу даних» визначається специфіка реалізації таких немайнових прав упорядника бази даних, як право авторства, право на ім'я, право на недоторканність бази даних від посягань на цілісність її структурних елементів та системи їх організації; право на оприлюднення бази даних. Підкреслено, що надання автору твору (зокрема упорядникові) самостійного права на назву позбавлено правового

сенсу, адже авторське право поширюється на весь твір у цілому, включаючи його назву, а втручання в процес її визначення охоплюється правом на недоторканність твору.

З метою захисту ділової репутації упорядника-роботодавця (фізичної чи юридичної особи) та спираючись на загальні положення ч. 1 ст. 429 ЦК України, пропонується ввести у законодавство спеціальну норму про надання йому немайнових прав щодо бази даних, створеної в порядку виконання трудового договору: права на недоторканність бази даних від дій, що порушують її цілісність, та права на ім'я (найменування).

При дослідженні майнових авторських прав на базу даних наголошено, що специфіка цього об'єкта не дає змоги реалізувати щодо нього такі права, як право на публічне виконання, право на публічний показ та право на публічне сповіщення творів. Особливості реалізації решти авторських майнових прав обумовлюють необхідність відповідного удосконалення нормативних положень, зокрема, термінів «відтворення творів», «публічна демонстрація творів». Зміст окремих майнових прав на базу даних передбачає спеціальне вузьке тлумачення – це стосується права на переклад, права на переробку, право на включення бази даних до складених об'єктів, права на імпорт примірників. Натомість право на розповсюдження бази даних має тлумачитися широко і охоплювати відчуження, майновий найм (прокат) та доведення бази даних до загального відома публіки.

Доводиться, що при розміщенні бази даних у мережі Інтернет право на відтворення і право на розповсюдження не зливаються в одне і зберігають свою самостійність, що підтверджується застосуванням принципу вичерпання прав.

У підрозділі 2.2 «Права *sui generis* (особливого роду) на базу даних: їх зміст, місце в системі прав інтелектуальної власності» досліджується правова природа та зміст права *sui generis* на базу даних. Стверджується, що право *sui generis* слід розглядати як право інтелектуальної власності із притаманною йому монополією на використання об'єкта та характерними засадами регулювання: надання суб'єкту майнових прав, їх строковістю та класифікацією за способами використання об'єкта, встановлення винятків в майнових правах. Разом з тим право *sui generis* має власні ознаки, які істотно відрізняють його від інших прав інтелектуальної власності, зокрема, від авторського права, а саме: незастосування критерію творчого внеску; наявність власного, інвестиційного критерію охороноздатності об'єкта; відсутність немайнових прав у розробника, що свідчить про охорону виключно його економічних інтересів; визначення суб'єктом прав не безпосереднього створювача, а розробника-інвестора; окрема сукупність прав із власним змістом, що поширюються на базу даних у цілому, включаючи її зміст.

Своєрідність права *sui generis* дозволила зробити висновок про неможливість включення його до відомих інститутів права інтелектуальної

власності, отже, про необхідність його регулювання окремою главою книги 4 ЦК України як самостійного інституту права інтелектуальної власності.

Підрозділ 2.3 «Особливості судового захисту прав на базу даних» присвячено питанням реалізації судового захисту прав на базу даних, класифікації порушень у цій сфері, способам відновлення порушених прав.

Визначено, що суб'єктом захисту порушених авторських прав на базу даних є фізична чи юридична особа, яка має виключні права майнового та (або) немайнового характеру. Упорядник, який передав майнові права, має право захищати немайнове право, заявляючи вимоги про припинення незаконного використання, яким воно порушується, та про компенсацію моральної шкоди. Упорядник - ліцензіар має право захищати всі майнові права, які йому належать, включаючи визначені у ліцензійному договорі. У разі видачі виключної ліцензії протягом її дії він обмежений у праві отримувати відшкодування (компенсацію) за незаконне використання бази даних.

Порушення авторських прав на базу даних класифіковані на групи: 1) порушення прав в абсолютному правовідношенні; 2) порушення відносних прав на базу даних. До першої групи належать такі види: порушення майнових авторських прав; порушення особистих немайнових прав упорядника; вчинення дій, що створюють загрозу порушення авторського права. Друга група включає: невиконання умов договору та неналежне їх виконання. Кожний з видів має свої різновиди. Встановлення виду та кількості порушень впливає на визначення способів відновлення порушених прав та розміру грошової компенсації.

У підрозділі досліджується перелік юридичних фактів, що підлягають доведенню у справах про захист прав на базу даних. При розгляді вимог про порушення умов авторсько-правового договору потрібно встановити умови взаємних зобов'язань та факт їх винного невиконання (неналежного виконання) відповідачем. Захист виключних авторських прав на базу даних потребує встановлення і доведення наступного переліку обставин:

а) належності позивачеві порушеного права на базу даних, що вимагає: відокремлення баз даних від інших об'єктів, які були використані відповідачем; належності спірної бази до категорії об'єктів авторського права (на підставі сутнісних ознак та критеріїв охороноздатності);

б) порушення відповідачем авторських прав позивача (плагіату або включення чужої бази до власного продукту), що потребує встановлення тотожності спірної бази даних із базою позивача (за ознакою якісної новизни);

в) обґрунтування виду та обсягу цивільно-правової відповідальності:

– у частині упущеної вигоди: розмір отримуваної раніше винагороди за аналогічне використання іншими користувачами; усталена практика

визначення винагороди у даній сфері використання; розмір незаконно отриманого порушником доходу;

– у частині реальної шкоди: витрати на виявлення правопорушень та встановлення особи порушника; на проведення експертиз; на вивезення контрафактних примірників тощо;

– у частині разової грошової компенсації: обсяг (масштаб) порушень (їх кількість, тривалість, територія поширення, загальна вартість контрафактної продукції); види порушень; кількість правоволодільців, чії права порушені; наміри відповідача (комерційне чи некомерційне використання, прагнення врегулювати спір через укладення ліцензійного договору); ступень вини відповідача; наслідки порушення (негативний вплив на подальшу діяльність правоволодільця, її доходність тощо).

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення і представлено вирішення наукового завдання, що полягало у з'ясуванні теоретичних аспектів поняття і ознак бази даних як об'єкта цивільних правовідносин, її класифікації, критеріїв охороноздатності в авторському праві та праві *sui generis*, змісту зазначених прав. Зроблені висновки спрямовані на ефективну практичну реалізацію нормативних положень в сфері охорони прав на базу даних, розробку науково обґрунтованих пропозицій стосовно вдосконалення законодавства України та практики судового захисту прав на базу даних. Проведене комплексне дослідження охорони прав на базу даних дало змогу автору сформулювати основні висновки, що мають як теоретичне, так і практичне значення.

1. Авторське право є найпоширенішим у світі охоронно-правовим режимом для баз даних. Разом з тим слід погодитися з науковими розробками, що визнають потребу гармонізації вітчизняного законодавства з положеннями Директиви 96/9/ЄС.

2. Сутність бази даних як об'єкта цивільних відносин відбиває таке її багатоаспектне поняття: база даних являє собою комплексну за своїм характером сукупність інформації (математичних даних, текстових повідомлень, економічних показників, графічних об'єктів, звуко- та відеофіксацій, персональних даних тощо), взаємопов'язаної між собою певною предметною галуззю, уніфікованої і організованої шляхом відбору, розташування, угруповання матеріалу у певну систему, яка незалежно від форми фіксації (електронної, письмової, відеозапису тощо) функціонує за допомогою спеціальних пошукових засобів (електронних, механічних та інших), що забезпечує накопичення, збереження, пошук і користування необхідними елементами; здатна виступати в обороті як товар, що має економічну цінність, а за наявності ознак творчого упорядкування її вмісту охороняється як об'єкт авторського права.

3. Серед авторсько-правових критеріїв охороноздатності бази даних слід виокремлювати загальні та спеціальні. До загальних критеріїв належать: 1) творчий характер процесу створення бази даних; 2) об'єктивна форма існування. До спеціальних (додаткових) критеріїв належать: 1) якісна новизна об'єкта, що має прояв або у а) новизні змісту, яка отримана творчим, розумовим відбором необхідних елементів (тобто формуванням нової сукупності) чи творчою обробкою існуючого матеріалу, незалежно від механізму його отримання, або у б) якісно новій системі організації даних; 2) відсутність порушення авторських прав на твори, що входять до бази даних як складові частини.

4. Критерієм охороноздатності баз даних у праві *sui generis* є наявність значних інвестицій у збирання та упорядкування матеріалу. Він має встановлюватись з урахуванням таких показників: 1) характер інвестицій (фінансові, організаційні, наукові ресурси; професійні знання та вміння; технічні та технологічні складові); 2) якісні показники значущості вкладень (абсолютно нова інформація, складні технології її обробки, нові методики систематизації даних, нові пошукові засоби); 3) кількісні ознаки (тривалість, інтенсивність, багатоетапність та масштабність роботи, розмір фінансових ресурсів, кількість залучених фахівців).

5. З метою запобігання недобросовісному запозиченню частини бази даних до авторсько-правового законодавства внести спеціальну норму: «Частина бази даних, яка являє собою цілісний результат упорядкування, що може виконувати функції бази даних, включаючи застосування пошукових засобів, охороняється як окремий твір, на який поширюються права упорядника первинної бази».

6. Юридично значимі ознаки бази даних дають змогу класифікувати їх на види. За характером елементів вмісту бази даних на: 1) бази, що включають у себе об'єкти інтелектуальної власності, та 2) бази даних, які не містять охоронюваних об'єктів; залежно від наявності творчого внеску у створення баз даних та відповідності критерію якісної новизни на: 1) оригінальні бази даних, які підпадають під авторсько-правову охорону; 2) неоригінальні бази даних, які не охороняються авторським правом; за характером та ступенем правової регламентації: 1) бази даних, що знаходяться у сфері державного регулювання і контролю (імперативно визначені); 2) бази даних, що створюються за приватною ініціативою упорядника і мають визначені ним характеристики.

7. Закон України «Про авторське право і суміжні права» бажано доповнити нормою, яка визначає первинного суб'єкта прав на базу даних – упорядника: «Первинним суб'єктом авторських прав на базу даних (упорядником) є її автор, а також юридична особа відносно бази даних, створеної в порядку виконання трудових (службових) обов'язків її працівниками». Нормативне визначення суб'єкта авторського права (ч. 2 ст. 435 ЦК) доцільно викласти таким чином: «Суб'єктами авторського права є

також фізичні та юридичні особи, які набули виключних прав на твори відповідно до договору або закону».

8. Особливості реалізації упорядником бази даних права на ім'я полягають у наступному: для нього не характерне використання псевдоніму, адже дійсне ім'я асоціюється з професійною репутацією на ринку; маркування примірників бази даних робить неможливим абсолютну анонімність їх опублікування. Реалізація права на недоторканність бази даних спрямована на протидію будь-якому посягання на структурні елементи бази даних та систему їх організації. Корегування змісту та системи бази даних правонаступниками є правомірним, якщо воно обумовлено підтриманням її в актуальному стані, попередженням порушень законодавства та прав інших осіб, при цьому не порушує її функціонування та не завдає шкоди репутації упорядника. Особливими способами оприлюднення бази даних є: презентація демонстраційної версії; передача примірника замовникові; звітування перед роботодавцем щодо службової бази даних, розміщення в мережі Інтернет, випуск в світ примірників.

9. З метою удосконалення захисту немайнових інтересів упорядника, пов'язаних з його професійною репутацією, запропоновано надання роботодавцеві - упоряднику немайнових прав щодо службової бази даних.

10. Специфіка бази даних як об'єкта авторського права вимагає внесення змін у визначення майнових авторських прав у Законі України «Про авторське право і суміжні права». Поняття «відтворення» пропонується доповнити вказівкою на «будь-які засоби»: «Відтворення – виготовлення одного або більше примірників твору, відеограми, фонограми будь-якими засобами і в будь-якій матеріальній формі, а також їх запис для тимчасового чи постійного зберігання в електронній (у тому числі цифровій), оптичній або іншій формі, яку може зчитувати комп'ютер».

Поняття публічної демонстрації варто поширити на базу даних, включивши до нормативного визначення посилання на даний об'єкт.

11. Реалізація окремих авторських майнових прав на базу даних характеризується певною специфікою. Здійснення права на переклад обмежується недоцільністю часткового перекладу (без перекладу змістовного наповнення), а також авторським правом третіх осіб на включені до бази об'єкти. Право на включення творів до складених об'єктів захищає упорядника від запозичення його систематизованих даних з метою включення до нової бази. Зміст права на переробку бази даних становлять дії по переробці сукупності даних (внесення нових, вилучення застарілих, суттєві виправлення), а також по переробці системи організації даних (структурних елементів, зв'язків між ними, критеріїв угруповання, пошукових засобів тощо). Реалізація права на імпорт бази даних обмежена сферою розповсюдження копій твору в їх речовій формі.

12. Оптимальним способом імплементації прав *sui generis* у законодавство України є його регулювання окремою главою

книги 4 ЦК України як самостійного інституту права інтелектуальної власності. Останній захищає економічні інтереси розробника, що полягають у гарантуванні зроблених ним значних інвестицій у розробку бази даних, і застосовує правовий засіб надання майнових прав виключного характеру на використання вмісту бази даних.

13. У суб'єктивному розумінні право *sui generis* є майновим правом розробника, що поширюється як на оригінальні, так і неоригінальні бази даних, змістом якого є використання бази даних шляхом: а) витягнення всього або значної частини її вмісту; б) повторного використання всього чи значної частини її вмісту.

14. Правова природа права *sui generis* полягає в тому, що це є право інтелектуальної власності, яке має власні вирізняльні ознаки. Встановлення його правової природи дає змогу доповнити прогалини міжнародних актів, зокрема, визначити складові його змісту (використання зазначеними у законі способами, надання дозволу на таке використання, протидія незаконному використанню), а також загальні та спеціальні способи судового захисту.

15. Класифікація порушень прав на базу даних, встановлення їх виду та кількості має значення для застосування належних та ефективних способів відновлення порушених прав та розрахунку грошової компенсації.

16. Судовий захист виключних авторських прав на базу даних потребує встановлення і доведення спеціального переліку обставин, пов'язаних зі специфікою об'єкта, способів його використання та характером порушень у даній сфері.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ РОБІТ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Малиновська, І. М. До питання про визначення первинного суб'єкта авторських прав на базу даних [Текст] / І. М. Малиновська // Підприємництво, господарство і право. – 2012. – № 12. – С. 45–49.

2. Малиновська, І. М. Авторсько-правові критерії охороноздатності бази даних [Електронний ресурс] / І. М. Малиновська // Форум права : електрон. наук. фах. вид. – 2012. – № 3. – С. 411–417. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2012-3/12ckbzcr.pdf>. – Заголовок з екрана.

3. Малиновська, І. М. Поняття та види порушень авторських прав на базу даних [Текст] / І. М. Малиновська // Проблеми законності : Акад. зб. наук. пр. / відп. ред. В. Я. Тацій. – Х. : Нац. юрид. акад. України, 2013. – Вип. 120 «Проблеми законності». – С. 287–295.

4. Малиновська, І. М. Зміст та реалізація майнових авторських прав на базу даних [Текст] / І. М. Малиновська // Наше право. – 2013. – № 2. – С. 168–174.

5. Малиновська, І. М. Правові засоби охорони баз даних: сучасний стан та шляхи удосконалення [Текст] / І. М. Малиновська // Право України. – 2010. – № 7. – С. 196–203.

6. Маліновська, І. М. Sui generis як право інтелектуальної власності [Текст] / І. М. Маліновська // *Международ. економіко-юрид. журн. «Бизнес в законі»*. — М. : Изд. дом «Юр-ВАК», 2013. — № 3. — С. 15 – 20.

7. Маліновська, І. М. База даних як об'єкт охорони [Текст] / І. М. Маліновська // *Проблеми цивільного права та процесу : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої пам'яті проф. О. А. Пушкіна (23 трав. 2009 р.)*. — Х. : Вид-во Харк. нац. ун-ту внутр. справ, 2009. — С. 200–202.

8. Маліновська, І. М. Деякі аспекти цивільного права [Текст] / І. М. Маліновська // *Мова і сучасні тенденції юридичної науки очима молодих вчених : зб. тез доп. та наук. повідомл. «круглого столу», 16 квіт. 2009 р. / за заг. ред. А. П. Гетьмана*. — Х., 2009. — С. 70–73.

9. Маліновська, І. М. Перспективи правового регулювання права sui generis на бази даних у законодавстві України [Текст] / І. М. Маліновська // *Держава і право: de lege praeterita, instante, future: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., Миколаїв, 27–28 листоп. 2009 р.* — Миколаїв : Іліон, 2009. — С. 229–230.

10. Маліновська, І. М. Sui generis і альтернативні підходи до охорони неоригінальних баз даних [Текст] / І. М. Маліновська // *Інформаційні правовідносини та права інтелектуальної власності як інститути приватного права: четверті цивілістичні читання, присвячені пам'яті проф. О. А. Підопригори, 25 берез. 2010 року : зб. наук. доп. та ст.* — К. : Вид-поліграф. центр «Київ. ун-т», 2011. — С. 247–250.

11. Маліновська, І. М. Історична трансформація баз даних та її вплив на сучасне правове регулювання [Текст] / І. М. Маліновська // *Актуальні проблеми цивільного, житлового та сімейного законодавства : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 90-річчю з дня народження д-ра юрид. наук, проф. В. П. Маслової, 16 берез. 2012 р. / [редкол.: В. І. Борисова (відп. ред.) та ін.] ; Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого»*. — Х. : Право, 2012. — С. 385–388.

12. Маліновська, І. М. Особливості реалізації майнових авторських прав на базу даних [Текст] / І. М. Маліновська // *Сучасні проблеми цивілістики : матеріали «круглого столу», присвячені пам'яті проф. Чингізхана Н. А., Харків, 21 груд. 2012 р. / Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого»*. — Х. : ФОРМ ЛІБУРКІНА Л. М., 2013. — С. 156–159.

АНОТАЦІЯ

Маліновська І. М. Охорона прав на базу даних у цивільному праві України. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право. – Національний університет «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», Міністерство освіти і науки України, Харків. – 2013.

Дисертаційна робота присвячена комплексному аналізу охорони прав на базу даних у цивільному праві України. Досліджується правова дефініція «база даних», генезис становлення правової охорони баз даних, зміст прав та судовий захист прав на базу даних на основі аналізу міжнародного та національного законодавства України. Відстоюється точка зору про те, що авторське право є найпоширенішим у світі охоронно-правовим режимом для баз даних. Обгрунтовано необхідність встановлення загальних і спеціальних авторсько-правових критеріїв охороноздатності баз даних. Проведено розмежування понять автор, суб'єкт авторського права, виробник бази даних, розробник бази даних, власник і розпорядник бази персональних даних. Обгрунтовується висновок про те, що слід погодитися з науковими розробками, які визнають необхідність гармонізації українського законодавства з положеннями Директиви 96/9/ЄС. Цей процес повинен розвиватися в напрямі встановлення додаткового рівня охорони для будь-яких баз даних за допомогою інституту *sui generis*. Визначено місце інституту *sui generis* у системі прав інтелектуальної власності. Досліджено види порушень авторських прав на базу даних, які класифіковані на групи залежно від змісту порушених правовідносин; порушення прав в абсолютних правовідносинах, порушення відносних прав на базу даних. Розглянуто специфіку судового захисту прав на базу даних.

Ключові слова: база даних, неоригінальна база даних, суб'єкти прав на базу даних, зміст авторських прав на базу даних, права *sui generis* (особливого роду) на базу даних, види порушень прав на базу даних, судовий захист прав на базу даних.

АННОТАЦІЯ

Малиновская И. Н. Охрана прав на базу даних в гражданском праве Украины. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание научной степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.03 – гражданское право и гражданский процесс; семейное право; международное частное право. – Национальный университет «Юридическая академия Украины имени Ярослава Мудрого», Министерство образования и науки Украины, Харьков. – 2013.

Диссертация посвящена комплексному исследованию охраны прав на базу данных в гражданском праве Украины. На основании анализа теоретических работ и положений действующего украинского законодательства проведено исследование правовой дефиниции и классификации баз данных, юридической природы прав на базу данных, их свойств, содержания, судебной защиты. Установлен круг субъектов прав на базу данных. В работе установлено содержание и особенности реализации авторских прав на базу данных. Исследовано содержание права *sui generis*, а также рассматриваются проблемные аспекты его места в системе прав интеллектуальной собственности.

В диссертации исследуется генезис становления правовой охраны баз данных и возникновение материального объекта – базы данных как технической, экономической, правовой категории. Автор доказывает, что сущность базы данных как объекта гражданских отношений отражает следующее её многоаспектное понятие: база данных представляет собой комплексную по своему характеру совокупность информации (математических данных, текстовых сообщений, экономических показателей, графических объектов, звуко- и видеofиксаций, персональных данных и т.д.), взаимосвязанной определённой предметной областью, унифицированной и организованной путём отбора, расположения, группировки материала в определённую систему, независимо от формы фиксации (электронной, письменной, видеозаписи и т. д.), которая функционирует с помощью специальных поисковых средств (электронных, механических и других), что обеспечивает накопление, хранение, поиск и пользование необходимыми элементами; способна выступать в обороте как товар, имеющий экономическую ценность, а при наличии признаков творческого упорядочения её содержимого охраняется как объект авторского права.

Обосновывается точка зрения, что авторское право является самым распространённым в мире охранно-правовым режимом для баз данных. Обоснована необходимость установления общих и специальных авторско-правовых критериев охраноспособности баз данных.

Автором проведено разграничение понятий автор, субъект авторского права, производитель базы данных, разработчик базы данных, владелец и распорядитель базы персональных данных. Доказано, что термин «составитель базы данных» должен быть расширен путём признания юридического лица первичным владельцем авторских прав на базу данных.

Обосновывается вывод о том, что следует согласиться с научными разработками, в которых признаётся необходимость гармонизации украинского законодательства с положениями Директивы 96/9/ЕС. Этот процесс должен развиваться в направлении установления дополнительного уровня охраны для любых баз данных с помощью института *sui generis*. Установлено место института *sui generis* в системе прав интеллектуальной собственности.

В работе рассматривается объект правовой охраны института *sui generis*. Подчёркивается, что критерием охраноспособности баз данных в праве *sui generis* является наличие значительных инвестиций в сбор и упорядочение материала. Он должен устанавливаться с учетом следующих показателей: 1) характер инвестиций 2) качественные показатели значимости вложений; 3) количественные признаки.

При рассмотрении вопроса о судебной защите прав на базу данных отдельно рассмотрена классификация нарушений авторских прав, поскольку имеет и теоретическое, и практическое значение. Доказано, что в процессе судебной защиты правильная квалификация действий ответчика и

определение вида нарушения важны для разрешения споров и применения соответствующих способов восстановления нарушенных прав. По делам о защите прав интеллектуальной собственности установление вида нарушения также влияет на определение их количества, от которого зависит размер имущественного возмещения. Нарушения авторских прав на базу данных предлагается классифицировать на группы в зависимости от содержания нарушенного правоотношения: нарушение прав в абсолютном правоотношении и нарушение относительных прав на базу данных. Рассмотрена специфика судебной защиты прав на базу данных. В частности, указывается, что специфические признаки базы данных обуславливают потребность не только отделять её от других подобных объектов, но и нередко требуют доказательства принадлежности спорной базы к категории объектов авторского права.

Сформулированы конкретные предложения по изменениям законодательства, направленные на совершенствование правовой охраны баз данных.

Ключевые слова: база данных, неоригинальная база данных, субъекты прав на базу данных, содержание авторских прав на базу данных, права *sui generis* (особого рода) на базу данных, виды нарушений прав на базу данных, судебная защита прав на базу данных.

ANNOTATION

Malinovska I. N. Protection of database rights in the civil law of Ukraine. – On the right of a manuscript.

Candidate's thesis of science of law by specialty 12.00.03 – civil law and civil procedure; family law; private international law. – National University «Ukrainian Law Academy by Jaroslav Mudryi», Ministry education and science of Ukraine, Kharkov. – 2013.

The thesis is devoted to the complex analysis of the database protection of the rights in the civil law of Ukraine. It is researched legal definition of “database” in the thesis, genesis formation of the legal protection of database, the content of the rights and judicial protection of the database based on the analysis of international law and national legislation of Ukraine. There is a view point concerning copyright – it is the most usual protective and legal regime of database. It is differentiated definiteness of terms such as author, copyright proprietor, database producer, database developer, owner and personal database manager. It is well-grounded conclusion that it is necessary to follow scientific developments which recognize necessity of harmonization of Ukrainian legislation with the Directive provisions 96/9/EC. This process should be developed towards the establishment of the additional level of protection for any database with the help of institute “*sui generis*”. It is established a location of the institute “*sui generis*” in the intelligence system of rights. It is researched types of database copyright

infringement, which can be classified into groups based on the content of the broken legal relationships; rights violation in the absolute legal relationships, right in personal database violation.

Keywords: database, unoriginal database, database legal subjects, database copyright content, database “sui generis” rights, types of database copyright infringement, database judicial protection.

Відповідальний за випуск
кандидат юридичних наук, доцент Л. М. Баранова

Підписано до друку 06. 12. 2013 р. Формат 60x90/16
Папір офсетний. Віддруковано на різнографі.
Умовн. друк. арк. 0,7. Облік. вид. арк. 0, 9.
Тираж 100 прим. Зам. № 838.

Друкарня
Національного університету «Юридична академія України
імені Ярослава Мудрого»
61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77